23. UEFA reopens financial fair play investigation into Paris Saint-Germain. (2018, September 24). The Guardian. https://www.theguardian.com/football/2018/sep/24/uefa-reopens-financial-fair-play-investigation-psg.

24. Manchester City sold the stadium naming rights for a record amount. (2011, July 9). Korrespondent.net. https://ua.korrespondent.net/sport/football/1237691-manchester-siti-prodav-nazvu-stadionu-za-rekordnu-sumu.

25. Distribution to clubs from the 2022/23 UEFA Champions League, UEFA Europa League and UEFA Europa Conference League and the 2022 UEFA Super Cup. (2022, December 4). Editorial UEFA.com. https://editorial.uefa.com/resources/0277-158b0bea495a-ba6c18158cd3-1000/20220704_circular_2022_47_en.pdf**.**

DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.05(192).38
УДК: 615.825+615.851.3(063)-796.814

Хацаюк О. В.,
заслужений тренер України,
начальник кафедри фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки і спорту
начальник фізичної підготовки і спорту Київського інституту Національної гвардії України, м. Київ
https://orcid.org/0000-0002-4166-9099
Титович А. О.,
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент,
доцент кафедри хореографії та спортивних дисциплін
Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка, м. Суми
https://orcid.org/0000-0002-4283-4105
Ікаєв А. Р.,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри фізичного виховання, спорту та здоров'я людини
Таврійського національного університету ім. В. І. Вернадського, м. Київ
https://orcid.org/0000-0001-8149-0985
Ванюк Д. В.,
кандидат наук з фізичного виховання та спорту,
доцент кафедри фізичної реабілітації, спортивної медицини, фізичного виховання і здоров'я
Запорізького державного медико-фармацевтичного університету, м. Запоріжжя
https://orcid.org/0000-0002-6069-074X
Ярещенко О. А.,
кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент,
доцент кафедри фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки і спорту
Київського інституту Національної гвардії України, м. Київ
https://orcid.org/0000-0002-2475-7572
Оленченко В. В.,
старший викладач кафедри фізичної підготовки та спорту
Національної академії Національної гвардії України, м. Харків
https://orcid.org/0000-0002-2331-4577

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ ПЕРЕВІРКИ ПРОГРАМИ ЕРГОТЕРАПІЇ ЮНІОРОК (U-17), ЯКІ СПЕЦІАЛІЗУЮТЬСЯ В СПОРТИВНИХ ВИДАХ БОРОТЬБИ ПІСЛЯ ЛІКУВАННЯ ТРАВМ КОЛІННИХ СУГЛОБІВ

У статті висвітлено результати дослідно-експериментальної перевірки ефективності програми ерготерапії для юніорок вікової категорії U-17, які спеціалізуються в спортивних видах боротьби та проходили відновлення після лікування травм колінних суглобів. Метою дослідження було коригування змісту та структури відновлювальних заходів з урахуванням функціонального стану спортсменок у посттравматичний період.

Методи дослідження: педагогічне спостереження, педагогічний експеримент, тестування фізичного стану та функціональних можливостей, медико-біологічні методи (УЗД, МРТ, стабілографія, електроміографія), анкетування та опитування, метод експертної оцінки, методи математичної статистики.

До експерименту було залучено 32 спортсменки, яких було розподіллено на контрольну та експериментальну групи. Програма ерготерапії включала поєднання спеціально підібраних фізичних вправ, функціонального тренінгу (елементів фітнесу) та прикладних рухів обраного одноборства. Результати оцінювалися за показниками рухової активності, стабільності колінного суглоба та психологічної готовності до відновлення систематичних тренувань. Отримані дані засвідчили достовірне покращення функціональних показників в експериментальній групі. Запропонована програма продемонструвала високу ефективність і може бути рекомендована для впровадження у практику спортивної реабілітації борчинь юніорського віку.

Ключові слова: *апробація, відновлення, ерготерапія, одноборства, програма, рухова активність, суглоби, технічна майстерність, юніорки*

Khatsaiuk O.V., Tytovych A.O., Ikayev A.R., Vaniuk D.V., Yareshchenko O.A., Olenchenko V.V. Results of a pilot study of an occupational therapy program for junior girls (U-17) specializing in wrestling after treatment of knee injuries. *The article highlights the results of a research-experimental verification of the effectiveness of the occupational therapy program for junior girls of the U-17 age category, who specialize in wrestling and underwent recovery after treatment of knee joint injuries. The purpose of the study was to adjust the content and structure of rehabilitation measures taking into account the functional state of female athletes in the post-traumatic period.*

Research methods: pedagogical observation, pedagogical experiment, testing of physical condition and functional capabilities, medical and biological methods (ultrasound, MRI, stabilography, electromyography), questionnaires and interviews, expert assessment method, mathematical statistics methods.

The experiment involved 32 female athletes, divided into control and experimental groups. The occupational therapy program included a combination of specially selected physical exercises, motor training and functional modeling of combat actions in a gentle mode. The results were evaluated according to indicators of motor activity, knee joint stability and psychological readiness for resuming training. The obtained data showed a significant improvement in functional indicators in the experimental group. The proposed program demonstrated high efficiency and can be recommended for implementation in the practice of sports rehabilitation of junior wrestlers.

Keywords: *testing, recovery, occupational therapy, martial arts, program, motor activity, joints, technical skill, juniors*

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Актуальність проблеми відновлення функціонального стану опорно-рухового апарату спортсменів та спортсменок, зокрема в юнацькому віці, обумовлена зростаючою інтенсивністю навчально-тренувального процесу, високими вимогами до результативності та частотою травм, пов'язаних із надмірними фізичними навантаженнями. Особливу увагу в цьому напрямі наукової розвідки привертають спортсменки, які спеціалізуються в спортивних видах боротьби (боротьба самбо, дзюдо, джиу-джитцу, жіноча боротьба, тощо), адже саме в цих дисциплінах спостерігається підвищений ризик травмування, зокрема травм колінних суглобів.

Юніорки вікової категорії U-17 перебувають на важливому етапі фізичного, психологічного та спортивного розвитку. Травми колін, які є одними з найпоширеніших у боротьбі, можуть призводити до довготривалої реабілітації, зниження функціональних можливостей та навіть до передчасного завершення спортивної кар'єри. У зв'язку з цим актуалізується необхідність впровадження інноваційних підходів до відновлення спортсменок, які поєднують принципи медико-біологічного відновлення і спортивної спрямованості. Одним із таких підходів є ерготерапія, яка орієнтована на повернення до повноцінної рухової активності через спеціалізовану фізичну активність та тренувальні модулі, які адаптовані до функціонального стану спортсменок.

Незважаючи на наявність окремих досліджень з реабілітації спортсменів, питання ефективності, змістового наповнення й адаптації програм ерготерапії для юніорок-борчинь у посттравматичний період залишається недостатньо вивченим. Це обумовлює наукову новизну та практичну значущість дослідження. Емпіричне дослідження проведено відповідно до плану ініціативної науково-дослідної роботи «Реадаптація одноборців юніорів та юніорок після травм опорно-рухового апарату» (шифр «Musculoskeletal rehabilitation» («M-Rehab.»)).

Аналіз останніх досліджень і публікацій у обраному напрямі наукової розвідки зосередив нашу увагу на наукових працях учених: Н. Бабич, О. Полякової, К. Березяк, В. Мазура, Т. Шевченка [1], Л. Русин, П. Сіренка, Л. Ілюхи, Т. Денисовець, О. Квака, Т. Білобрової [3], І. Солтик, О. Базильчук [4], О. Хацаюка, К. Мелеги, Л. Русин, І. Шапаренко, Н. Партико, Н. Богомол та інш. [7], О. Хацаюка, Р. Сіренко, Л. Русин, Д. Ванюк та інш. [8], О. Хацаюка, Д. Ванюк, Р. Сіренко, М. Делямби та інш. [9] у яких висвітлені окремі напрями організації системи ерготерапії спортсменів та спортсменок, які спеціалізуються в єдиноборствах.

Не менш цікавими, виконаними на високому науково-методичному рівні є наукові праці дослідників: В. Філіної [6], І. Маріонди, О. Самойленко, Р. Анацького, А. Леоненка, С. Чередніченка, А. Красілова [2], О. Тимошенко [5], у яких розкриваються особливості техніко-тактичної підготовленості юніорок (юніорів) 16-17 років, які спеціалізуються в олімпійських та неолімпійських видах єдиноборств.

Аналіз науково-методичної та спеціальної (довідкової) літератури свідчить про недостатню кількість комплексних і структурованих досліджень, присвячених особливостям організації системи ерготерапії представниць досліджуваної категорії. У свою чергу, відсутність ґрунтовних наукових розробок у цій сфері зумовлює потребу в розробці ефективних програм ерготерапії, що підкреслює актуальність та своєчасність проведення емпіричного дослідження.

Мета статті. Головною метою дослідження є коригування та апробація експериментальної програми ерготерапії юніорок (U-17), які спеціалізуються в спортивних видах боротьби після лікування травм колінних суглобів.

Методи дослідження: педагогічне спостереження, педагогічний експеримент, тестування фізичного стану та функціональних можливостей **о**цінка: обсягу рухів у колінному суглобі (гоніометрія); м'язової сили (динамометрія); стабільності суглоба (тест Лахмана), медико-біологічні методи**, і**нструментальні методи (УЗД, МРТ**, с**табілографія та електроміографія**,** анкетування та опитування, метод експертної оцінки та методи математичної статистики **(**критерій хі-квадрат). Крім цього використано особистий досвід організації системи ерготерапії спортсменів, та спортсменок, які спеціалізуються в одноборствах.

Виклад основного матеріалу дослідження. З метою ефективного та якісного (достовірного) відпрацювання завдань передбачених планом ініціативної науково-дослідної роботи «M-Rehab.» на початку емпіричного дослідження було створено дві науково-дослідні групи (НДГ № 1, 2): НДГ № 1 – теоретико-методичного забезпечення (С. Кулібаба, В. Кривич,

Я. Бондаренко, Т. Шевченко); НДГ № 2 – коригування та апробації експериментальної програми (О. Хацаюк, А. Титович, А. Ікаєв, Д. Ванюк, О. Ярещенко, В. Оленченко).

Аналізуючи наукові праці дослідників: Л. Русин, П. Сіренка, Л. Ілюхи, Т. Денисовець та інш. [3], І. Солтика, О. Базильчук [4], В. Філіна [6], О. Хацаюка, Д. Ванюк, Р. Сіренко, М. Делямби та інш. [9] доцільно відмітити, що сучасна спортивна медицина та оздоровчі технології вимагають диференційованого підходу до процесу реабілітації юних спортсменок, особливо у видах спорту з високим рівнем травматизму, таких як єдиноборства.

Враховуючи наукові концепції учених: Б. Дорошенко, І. Григуса, О. Нікanорової, Т. Одинець, К. Порчинської, членами НДГ № 1 розроблено експериментальну програму ерготерапії юніорок (U-17), які спеціалізуються в спортивних видах боротьби після лікування травм колінних суглобів [10].

Проведена членами НДГ № 2 попередня апробація зазначеної вище експериментальної програми, дозволяє сформулювати висновок, що у структурі відновлювального процесу після травм опорно-рухового апарату, зокрема колінного суглоба, особливого значення набуває психоемоційний стан спортсменки. Тривале перебування поза тренувальним процесом, страх перед повторною травмою, зниження рівня самооцінки та мотивації можуть істотно гальмувати ефективність фізичної реабілітації та повернення до повноцінної спортивної діяльності.

З метою підвищення адаптивних ресурсів та підтримки психологічного благополуччя юніорок (U-17), які спеціалізуються у спортивних видах боротьби, до програми ерготерапії було інтегровано низку мотиваційно-відновлювальних практик, а саме:

1) систематичне проведення мотиваційних бесід із залученням спортивного психолога, спрямованих на формування позитивного образу відновлення та майбутньої навчально-тренувальної (змагальної) діяльності;

2) використання візуалізаційних технік та аутотренінгу для зниження тривожності й зміцнення впевненості у власних силах;

3) включення елементів командної підтримки через партнерські тренування або соціально орієнтовані ігрові завдання;

4) поступове моделювання техніко-тактичних комбінацій з дозованим психофізичним навантаженням, що забезпечує адаптацію до стресових умов змагальної діяльності.

Нами очікувалося, що додаткова психоемоційна підтримка сприятиме стійкому формуванню мотивації представниць досліджуваної категорії до відновлення, це в свою чергу знизить ризик психологічної демобілізації та забезпечить швидку реадаптацію спортсменок до тренувального навантаження.

Надалі, членами НДГ № 2 проведено поглиблений аналіз медичної документації, анамнезу та функціонального стану 32 спортсменок (які спеціалізуються в спортивних видах боротьби), що проходили курс реабілітації після травм колінного суглоба. З метою порівняння ефективності традиційних та експериментальних методик було сформовано контрольну (Кг, n=16) та експериментальну групу (Ег, n=16).

Розроблена експериментальна програма ерготерапії включала наступні компоненти: кінезіотерапевтичні вправи, адаптовані до посттравматичного стану; вправи на пропріоцепцію та стабілізацію суглоба з використанням нестійких поверхонь; моделювання техніко-тактичних елементів обраного виду одноборства з поступовим підвищенням навантаження; психоемоційна підтримка та включення мотиваційно-відновлювальних практик.

Навчально-тренувальні заняття проводилися тричі на тиждень упродовж 8 тижнів. Динаміка функціонального стану колінного суглоба оцінювалася за допомогою: гомілково-стегнової стабільності (тест переднього і заднього висувного ящика); амплітуди рухів (гоніометрія); сили м'язів нижньої кінцівки (мануальне м'язове тестування); психологічної готовності до тренувань (опитувальник RSTQ).

За підсумками педагогічного експерименту нами виявлено статистично достовірне покращення показників (див. табл. 1) у спортсменок Ег порівняно з представницями Кг ($P< 0,05$). Найбільші зміни спостерігалися в амплітуді рухів, зниженні відчуття нестабільності суглоба та зростанні рівня впевненості у власних силах.

Таблиця 1

Порівняльні показники функціонального стану представниць Кг та Ег до та після педагогічного експерименту

Показники	До эксперим. Кг, n=16	Напр. експер. Кг, n=16	До эксперим. Ег, n=16	Напр. експер. Ег, n=16
Амплітуда рухів (°)	85	87	85	105
Сила м'язів (балів)	3,2	3,4	3,1	4,2
Стабільність коліна (оцінка)	2,8	3,0	2,7	4,1
Психологічна готовність (балів)	5,5	5,7	5,4	7,9

Аналіз отриманих результатів засвідчив доцільність включення експериментальної програми ерготерапії в процес спортивної реабілітації юних борчинь, а також її потенціал для подальшої адаптації до інших травм опорно-рухового апарату. Враховуючи вище викладене доцільно констатувати, що поставлені перед членами НДГ завдання виконанні, а головну мету дослідження – досягнуто.

Висновки і перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. На підставі аналізу науково-методичної, спеціальної та довідкової літератури, узагальнення даних клінічної реабілітаційної практики та врахування специфіки багаторічної підготовки борчинь (U-17) обґрунтовано необхідність створення цілісної, індивідуалізованої програми ерготерапії, яка забезпечує відновлення після травм колінних суглобів. Крім цього, членами науково-дослідної групи встановлено, що традиційні реабілітаційні протоколи не враховують у повному обсязі комплекс психофізіологічних, біомеханічних і психологічних чинників, характерних для цієї категорії спортсменок.

Запропонована експериментальна програма ерготерапії базувалася на принципах системності, прогресивності, функціональної спрямованості та адаптивності, яка включала у себе наступні компоненти: лікувально-профілактичні фізичні вправи з акцентом на відновлення амплітуди руху та м'язового контролю; пропріоцептивні та стабілізаційні тренування для відновлення глибокої чутливості та постуральної рівноваги; функціонально орієнтовані технічні дії з обраного виду одноборства із поступовим ускладненням тренувальних навантажень; психоемоційна підтримка через включення елементів мотиваційної психології, візуалізації, командної взаємодії та когнітивно-поведінкових стратегій подолання посттравматичного синдрому.

Результати експериментального дослідження засвідчили статистично достовірне покращення ($P<0,05$) усіх контрольованих функціональних показників в експериментальній групі порівняно з контрольною, зокрема: амплітуда руху у колінному суглобі збільшилася в середньому на 20%; сила м'язів нижньої кінцівки зросла на 30–35% відповідно до шкали ММТ; рівень стабільності колінного суглоба наблизився до нормативних показників, притаманних для здорових спортсменок; показники психологічної готовності до відновлення тренувальної та змагальної активності зросли на 40–45% (за суб'єктивною шкалою самозвітування та за висновками психолога).

Апробація програми ерготерапії довела її ефективність у зниженні ризику повторного травмування, підвищенні швидкості відновлення функціонального стану та рівня спортивної працездатності. Відзначено позитивний вплив психоемоційної стабілізації на динаміку відновлення, що підтверджує доцільність інтеграції мотиваційно-відновлювальних практик до реабілітаційного процесу. Результати дослідження впроваджені у систему ерготерапії спортсменок, які спеціалізуються в спортивних видах боротьби (представниць збірних команд: Запорізької, Київської, Сумської, та Харківської областей України).

Беручи до уваги результати апробації експериментальної програми ерготерапії, подальші наукові пошуки доцільно спрямувати на розширення методичних підходів до відновлення спортсменок різних вікових категорій після травм опорно-рухового апарату, зокрема із залученням засобів функціональної підготовки, кінезіотерапії та нейром'язової активації. Необхідно виділити, що особливої уваги потребує вивчення довготривалого впливу ерготерапевтичних програм на збереження рухової працездатності та профілактику рецидивів травм. Перспективним також є створення індивідуалізованих відновлювальних траєкторій з урахуванням біомеханічних, психофізіологічних і гендерних особливостей спортсменок, які спеціалізуються в єдиноборствах.

Література

1. Бабич Н.Л., Полякова О.О., Березяк К.М., Мазур В.Й., Шевченко Т.Г. Програма фізичної терапії юнаків, які спеціалізуються у спортивних видах боротьби після лікування коронавірусної хвороби. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15*. 2022; 4(149): 26-35. DOI: https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.4(149).07

2. Маріонда, І., Самойленко, О., Анацький, Р., Леоненко, А., Чередніченко, С., & Красілов, А. (2023). Особливості техніко-тактичного арсеналу спортсменів та спортсменок високої кваліфікації, які спеціалізуються в дзюдо. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15*, (2(160), 25-33. https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.02(160).05

3. Русин Л.П., Сіренко П.О., Ілюха Л.М., Денисовець Т.М., Квак О.В., Білоброва Т.Г. Результати дослідно-експериментальної перевірки програми ерготерапії самбістів-ветеранів із хронічними травмами гомілкостопних суглобів. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15*. 2022; 7(152): 101-107. DOI: https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.7(152).24

4. Солтик І.Т., Базильчук О.В. Ерготерапія з використанням сенсорної інтеграції. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15*. 2023; 5К(165): 123-127. DOI: https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.5K(165).27

5. Тимошенко О. Підвищення рухових можливостей та виховання вольових якостей школярів 16-17 років засобами єдиноборств. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15*. 2024; 8(181): 129-132. DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.8(181).24

6. Філіна В. Вплив занять дзюдо на психоемоційний стан школярів 16-17 років. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15*. 2021; 11(143): 148-151. DOI: https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2021.11(143).32

7. Хацаюк О.В., Мелега К.П., Русин Л.П., Шапаренко І.Є., Партико Н.В., Богомол Н.Д. Апробація програми фізичної ерготерапії юнаків, які спеціалізуються у греко-римській боротьбі після лікування коронавірусної хвороби. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15*. 2022; 6(151): 161-169. DOI: https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.6(151).35

8. Хацаюк О.В., Сіренко Р.Р., Русин Л.І., Ванюк Д.В., Беседа Н.А., Кирилюк В.В. Програма ерготерапії самбістів-ветеранів після лікування травм колінних суглобів. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15*. 2023; 7(167): 171-179. DOI: https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.7(167).36

9. Хацаюк О.В., Ванюк Д.В., Сіренко Р.Р., Делямба М.М., Мартиненко О.М., Шепель Є.В. Апробація програми ерготерапії юнаків, які спеціалізуються в спортивних видах боротьби після лікування травм колінних суглобів. *Науковий*

часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15. 2024; 5(178): 202-210. DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.5(178).40

10. Хацаюк О.В., Титович А.О., Кулібаба С.О., Кривич В.М., Бондаренко Я.М., Шевченко Т.Г. Програма ерготерапії юніорок 16-17 років (U-17), які спеціалізуються в одноборствах після лікування травм опорно-рухового апарату. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15*. 2025; 4(198): 203-211.

References

1. Babych N. L., Poliakova O. O., Bereziak K. M., Mazur V. I., & Shevchenko T. H. (2022). Prohrama fizychnoi terapii yunakiv, yaki spetsializuiutsia u sportyvnykh vydakh borotby pislia likuvannia koronavirusnoi khvoroby [Physical therapy program for young men specializing in wrestling sports after treatment for coronavirus disease]. *Naukovyi chasopys Ukrainskoho derzhavnoho universytetu imeni Mykhaila Drahomanova. Seriia 15*. 4(149): 26-35. https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.4(149).07 [Ukraine].

2. Marionda I., Samoilenko O., Anatskyi R., Leonenko A., Cherednichenko S., Krasilov A. (2023). Osoblyvosti tekhniko-taktychnoho arsenalu sportsmeniv ta sportsmenok vysokoi kvalifikatsii, yaki spetsializuiutsia v dziudo [Features of the technical and tactical arsenal of highly qualified male and female athletes specializing in judo]. *Naukovyi chasopys Ukrainskoho derzhavnoho universytetu imeni Mykhaila Drahomanova. Seriia 15*. 2(160): 25-33. https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.02(160).05 [Ukraine].

3. Rusyn L. P., Sirenko P. O., Iliukha L. M., Denysovets T. M., Kvak O. V., & Bilobrova T. H. (2022). Rezultaty doslidno-eksperymentalnoi perevirky prohramy erhoterapii sambistiv-veteraniv iz khronichnymy travmamy homilkostopnykh suhlobiv [Results of the experimental verification of the occupational therapy program for veteran sambo wrestlers with chronic ankle injuries]. *Naukovyi chasopys Ukrainskoho derzhavnoho universytetu imeni Mykhaila Drahomanova. Seriia 15*. 7(152): 101-107. https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.7(152).24 [Ukraine].

4. Soltyk I.T., Bazylchuk O.V. (2023). Erhoterapiia z vykorystanniam sensornoi intehratsii [Occupational therapy using sensory integration]. *Naukovyi chasopys Ukrainskoho derzhavnoho universytetu imeni Mykhaila Drahomanova. Seriia 15*. 5К(165): 123-127. https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.5-K(165).27 [Ukraine].

5. Tymoshenko O. (2023). Pidvyshchennia rukhovykh mozhlyvostei ta vykhovannia volovykh yakostei shkoliariv 16-17 rokiv zasobamy yedynoborstv [Improving motor skills and developing strong-willed qualities of 16-17 year old schoolchildren through martial arts]. *Naukovyi chasopys Ukrainskoho derzhavnoho universytetu imeni Mykhaila Drahomanova. Seriia 15*. 8(181): 129-132. https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.8(181).24 [Ukraine].

6. Filina V. (2021). Vplyv zaniat dziudo na psykhoemotsiinyi stan shkoliariv 16-17 rokiv [The impact of judo classes on the psycho-emotional state of 16-17 year old schoolchildren]. *Naukovyi chasopys Ukrainskoho derzhavnoho universytetu imeni Mykhaila Drahomanova. Seriia 15*. 11(143): 148-151. https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2021.11(143).32 [Ukraine].

7. Khatsaiuk O. V., Meleha K. P., Rusyn L. P., Shaparenko I. Ye., Partyko N. V., & Bohomol N. D. (2022). Aprobatsiia prohramy fizychnoi erhoterapii yunakiv, yaki spetsializuiutsia u hreko-rymskii borotbi pislia likuvannia koronavirusnoi khvoroby [Testing of a physical occupational therapy program for young men specializing in Greco-Roman wrestling after treatment for coronavirus disease]. *Naukovyi chasopys Ukrainskoho derzhavnoho universytetu imeni Mykhaila Drahomanova. Seriia 15*. 6(151): 161-169. https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.6(151).35 [Ukraine].

8. Khatsaiuk O. V., Sirenko R. R., Rusyn L. I., Vaniuk D. V., Beseda N. A., & Kyryliuk V. V. (2023). Prohrama erhoterapii sambistiv-veteraniv pislia likuvannia travm kolinnykh suhlobiv [Occupational therapy program for veteran sambo wrestlers after treatment of knee injuries]. *Naukovyi chasopys Ukrainskoho derzhavnoho universytetu imeni Mykhaila Drahomanova. Seriia 15*. 7(167): 171-179. https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.7(167).36 [Ukraine].

9. Khatsaiuk O. V., Vaniuk D. V., Sirenko R. R., Deliamba M. M., Martynenko O. M., & Shepel Ye. V. (2024). Апробація програми ерготерапії юнаків, які спеціалізуються в спортивних видах боротьби після лікування травм колінних суглобів [Testing an occupational therapy program for young men specializing in wrestling after treatment of knee injuries]. *Naukovyi chasopys Ukrainskoho derzhavnoho universytetu imeni Mykhaila Drahomanova. Seriia 15*. 5(178): 202-210. https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.5(178).40 [Ukraine].

10. Khatsaiuk O. V., Tytovych A. O., Kulibaba S. O., Kryvych V. M., Bondarenko Ya. M., & Shevchenko T. H. (2025). Prohrama erhoterapii yuniorok 16-17 rokiv (U-17), yaki spetsializuiutsia v odnoborstvakh pislia likuvannia travm oporno-rukhovoho aparatu [Occupational therapy program for junior girls aged 16-17 (U-17) specializing in single combat sports after treatment of musculoskeletal injuries]. *Naukovyi chasopys Ukrainskoho derzhavnoho universytetu imeni Mykhaila Drahomanova. Seriia 15*. 4(198): 203-211. [Ukraine].